**גַּנַּקְנְתּוֹם** הוא חַרְתָּא דְּאוּשְׁכָּפֵי – מין סם לצביעת מנעלים שחורים.
הגמרא מבארת את פסולי הקלף שבמשנה: **דִּיפְתְּרָא** הוא עור
**דְּמָלְיֵהּ וְקָמֵיהּ** בקמח ומים, **וְלֹא עָפְיִין** – עדיין לא עובד בעפצים. **נְיֵיר**
**הוּא מַחֲקָא** – עשבים שחוקים הדבוקים בדבק.
שנינו במשנה: **עַד שֶׁתְּהֵא כְּתוּבָה אַשּׁוּרִית.**
מבארת הגמרא את מקור הדין: **דִּכְתִיב בה** (אסתר ט כו) 'לִֽהְיוֹת עֹשִׂים
**אֵת שְׁנֵי הַיָּמִים הָאֵלֶּה כִּכְתָבָם וְכִזְמַנָּם', שתהא המגילה כתובה**
**בכתבם שהוא כתב אשורית.**
שנינו במשנה: עד שתהא כתובה וכו' **עַל הַסֵּפֶר וּכְדִיוֹ וכו'.**
מבררת הגמרא את מקור הדין: **מְנָלַן** שכשירה רק בהם. משיבה
הגמרא: **אָתְיָא** בגזירה שוה **'כְּתִיבָה' 'כְּתִיבָה', כְּתִיב הָכָא** (שם ט כט)
**'וְהִכְתֹּב אֹתָהּ הַמִּלְחָמָה', וּכְתִיב הָתָם** בכתיבת מגילת איכה (ירמיה לו
יח) **'וַיֹּאמֶר לָהֶם בָּרוּךְ מִפִּיו יִקְרָא אֵלַי אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַאֲנִי**
**כֹּתֵב עַל הַסֵּפֶר בַּדְיוֹ', וכשם** ששם כתב על הספר [דהיינו קלף גמור]
**ובדיו דווקא, כך גם כתיבת המגילה.**

## משנה

המשנה דנה בדין בן עיר הקורא בי"ד שהלך לכרך, ובן כרך
הקורא בט"ו שהלך לעיר: **בֶּן עִיר** שאינה מוקפת חומה **שֶׁהָלַךְ לִכְרַךְ**
**המוקף חומה מימות יהושע, וּבֶן כְּרַךְ שֶׁהָלַךְ לְעִיר, אִם עָתִיד לַחֲזוֹר**
**לִמְקוֹמוֹ, קוֹרֵא כְּקריאת מְקוֹמוֹ, וְאִם לָאו, קוֹרֵא עִמָּהֶן** – עם בני
המקום שנמצא בו בזמנם.
המשנה דנה היכן מקום תחילת הקריאה: **וּמֵהֵיכָן קוֹרֵא אָדָם אֶת**
**הַמְּגִלָּה וְיוֹצֵא בָּהּ יְדֵי חוֹבָתוֹ. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר**, קורא את **כּוּלָּהּ**, ובלא
זה לא יצא. **רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, מֵ'אִישׁ יְהוּדִי'** (אסתר ב ה). **רַבִּי יוֹסֵי**
**אוֹמֵר, מֵ'אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה'** (שם ג א).

## גמרא

ביאור הדין הראשון במשנה: **אָמַר רָבָא, לֹא שָׁנוּ** שבן הכרך הנמצא
בעיר אם עתיד לחזור למקומו קורא כמקומו, **אֶלָּא כְּשֶׁעֲתִיד לַחֲזוֹר**
למקומו **בְּלֵילֵי אַרְבָּעָה עָשָׂר** לפני עלות השחר, שאז אינו צריך
לקרות בליל י"ד אף שעודנו שם, שכיון שביום לא יהיה שם אין זה
נקרא אף פרוז בן יומו, **אֲבָל** אם **אֵין עָתִיד לַחֲזוֹר בְּלֵילֵי אַרְבָּעָה עָשָׂר**,
אלא רק לאחר עלות השחר של יום ארבעה עשר, נקרא פרוז
לאותו יום, **וְקוֹרֵא עִמָּהֶן** – עם בני העיר בין בלילה ובין ביום.
ומוכיח רבא את מקור דבריו: **אָמַר רָבָא, מְנָא אָמִינָא לָהּ, דִּכְתִיב**
במצוות פורים (שם ט יט) **'עַל כֵּן הַיְּהוּדִים הַפְּרָזִים הַיּוֹשְׁבִים בְּעָרֵי**
**הַפְּרָזוֹת'** וגו', **מִכְּדֵי** – הרי כבר **כְּתִיב 'הַיְּהוּדִים הַפְּרָזִים', לָמָּה לִי**
**לְמִיכְתַּב** שוב **'הַיּוֹשְׁבִים בְּעָרֵי הַפְּרָזוֹת', וּדְאִי הָא קָא מַשְׁמַע לָן**, דְּאף
**פְּרוּז בֶּן יוֹמוֹ** – שנמצא בעיר רק יום אחד, **נִקְרָא פְּרוּז** וקורא בי"ד
באדר.
מבררת הגמרא: **אַשְׁכְּחָן שפְּרוּז** בן יומו נקרא פרוז, **מוּקָּף מְנָא לָן**
שבן יומו נקרא מוקף. משיבה הגמרא: **סְבָרָא הוּא**, מכך שחידש
הכתוב **דְּפָרוּז בֶּן יוֹמוֹ קְרֵי פָּרוּז**, ממילא גם **מוּקָּף בֶּן יוֹמוֹ קָרֵי**
**מוּקָּף.**
מאמר נוסף של רבא בזמן קריאת המגילה: **וְאָמַר רָבָא, בֶּן כְּפָר**
שהקדים כדינו לקרוא ביום הכניסה שהוא יום שני או חמישי
שקודם י"ד באדר, **שֶׁהָלַךְ לְעִיר** בליל י"ד, **בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ** – בין אם
עתיד לחזור למקומו בליל י"ד ובין אם לא, חוזר וקוֹרֵא **עִמָּהֶן** – עם
בני העיר. ומבאר רבא: **מַאי טַעְמָא**, משום **דַּהֲאי** – בן הכפר, מעיקר
הדין **כִּבְנֵי הָעִיר בָּעֵי לְמִקְרֵי, וְרַבָּנָן הוּא דְּאַקִּילוּ עֲלֵי הַכְּפָרִים** שיקדימו
לקרוא ביום הכניסה, **כְּדֵי** שביום הפורים יהיו פנויים **וְיַסְפְּקוּ** מים
**וּמָזוֹן לַאֲחֵיהֶם** שֶׁבַּכְּרַכִּין, **וְהָנֵי מִילֵּי** ששייך בו דין זה, **כִּי אִיתֵיהּ** לבן
הכפר **בְּדוּכְתֵּיהּ** ביום י"ד, **אֲבָל כִּי אִיתֵיהּ בְּעִיר** בליל י"ד, אזי אין
שייך בו טעם זה **וּכְבָנֵי עִיר בָּעֵי לְמִקְרֵי.**
קושיא לדברי רבא האחרונים: **אִיתְּמַר** לרבא, שנינו
בברייתא, **בֶּן כְּרַךְ שֶׁהָלַךְ לְעִיר, בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ קוֹרֵא כְּמְקוֹמוֹ**. וקשה,
וכי בבן כרך **סָלְקָא דַּעְתָּךְ** שנאמר דין זה, הלא **בְּאֵם עָתִיד לַחֲזוֹר**
למקומו **תַּלְיָא מִילְּתָא** כמבואר במשנתנו, **אֶלָּא לָאו** מוכח שיש
להגיה **'בֶּן כְּפָר'** במקום 'בן כרך', ומבואר שקורא כמקומו ביום
הכניסה, אף שנמצא בי"ד בעיר, וקשה לרבא.
מתרצת הגמרא: **וְלָאו תְּרוּצֵי מְתָרְצַתְּ** – וכי אינך מגיה בברייתא
לתרצה, אם כן תגיה עוד **וּתְנֵי 'קוֹרֵא עִמָּהֶן'** במקום 'קורא כמקומו',
וכרבא.
שנינו במשנה: **מֵהֵיכָן קוֹרֵא אָדָם אֶת הַמְּגִלָּה וכו'.**
שיטה נוספת בדין זה: **תַּנְיָא** בברייתא, **רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי אוֹמֵר,**
קוראים את המגילה **מִ'בַּלַּיְלָה הַהוּא'** (אסתר ו א).
הגמרא מבארת טעם כל השיטות: **אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, וְכוּלָּן מִקְרָא אֶחָד**
**דָּרְשׁוּ**, שנאמר (שם ט כט) **'וַתִּכְתֹּב אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה בַּת אֲבִיחַיִל וּמָרְדֳּכַי**
**הַיְּהוּדִי אֶת כָּל תֹּקֶף לְקַיֵּם אֵת אִגֶּרֶת הַפּוּרִים', כלומר** שכתבו
שיקיימו ויקפידו להזכיר את כל חוזק הדבר, ובזה נחלקו התנאים
מהו תוקף הדבר. **מַאן דְּאָמַר** שקורא את **כּוּלָּהּ**, סבר דהיינו **תּוֹקְפָּהּ**
**שֶׁל אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ**, והוא כתוב מתחילת המגילה ועד סופה. **וּמַאן דְּאָמַר**
**מֵ'אִישׁ יְהוּדִי'** סבר ש'תוקף' הוא **תּוֹקְפָּהּ שֶׁל מָרְדְּכַי**, שמסופר עליו
ממקום זה. **וּמַאן דְּאָמַר מֵ'אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה'** סבר שהוא **תּוֹקְפָּהּ**
**שֶׁל הָמָן**, שהחל משם. **וּמַאן דְּאָמַר מִ'בַּלַּיְלָה הַהוּא'** סבר שהוא
**תּוֹקְפָּהּ שֶׁל נֵס**, שהחל ממעשה זה.
שיטה אחרת במקור השיטות בזה: **רַב הוּנָא אָמַר, מֵהָכָא**, שנאמר
(שם ט כו) **'וּמָה רָאוּ עַל כָּכָה וּמָה הִגִּיעַ אֲלֵיהֶם'**, כלומר יש לקרוא
המגילה כדי להודיע לדורות 'מה ראו' באותו זמן לעשות מה
שעשו, ועל זה מפרש 'על ככה' משום דבר מסוים, 'ומה הגיע
אליהם' לבסוף משום מעשה זה, ונחלקו האמוראים לאיזה מעשה
כוונת המגילה. **מַאן דְּאָמַר כּוּלָּהּ**, דרש, **מָה רָאָה אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ**
**שֶׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֵלִים שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ** בסעודתו ולא נתיירא כמבואר
לעיל (יא:), **'עַל כָּכָה'** היינו **מִשּׁוּם דְּחָשִׁישׁ שִׁבְעִים שָׁנִים** לגלות בבל **וְלֹא**
**אִיפְּרוֹק** – ולא נגאלו בני ישראל ממנה כנבואת ירמיהו, ולכן לא
נתיירא והשתמש בסעודתו בכלי המקדש, **'וּמָה הִגִּיעַ אֲלֵיהֶם'** משום
מעשה זה, **דְּקָטַל** את **וַשְׁתִּי** באותה סעודה, ודבר זה מסופר
בתחילת המגילה, ולכן יש לקראה מתחילתה. **וּמַאן דְּאָמַר מֵ'אִישׁ**
**יְהוּדִי'**, דרש, **מָה רָאָה מָרְדְּכַי דְּאִיזְנֵי בְּהָמָן** – שעורר קנאת המן
עליו, **'עַל כָּכָה'** היינו משום **דְּשָׁוֵי הָמָן נַפְשֵׁיהּ עֲבוֹדָה זָרָה**, ולא רצה
מרדכי לכרוע לפניו, **'וּמָה הִגִּיעַ אֲלֵיהֶם'** במעשה זה, **דְּאִתְרַחִישׁ**
**נִיסָּא**, וכיון שתחילת ענינו של מרדכי הוא מ'איש יהודי', יש
לקרוא משם. **וּמַאן דְּאָמַר מֵ'אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה'**, דרש, **מָה רָאָה**
**הָמָן שֶׁנִּתְקַנֵּא בְּכָל הַיְּהוּדִים** ורצה להורגם (שם ג ו), **'עַל כָּכָה'**, היינו
**מִשּׁוּם דְּ'מָרְדְּכַי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה'** (שם ב ב), **'וּמָה הִגִּיעַ אֲלֵיהֶם'**
מכך, **'וְתָלוּ אֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו עַל הָעֵץ'** (שם ט כה), וכיון שתחילת ענינו
מ'אחר הדברים האלה', מתחילים לקרוא משם. **וּמַאן דְּאָמַר**
**מִ'בַּלַּיְלָה הַהוּא'** דרש, **מָה רָאָה אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְהָבִיא אֶת סֵפֶר הַזִּכְרוֹנוֹת**
בלילה שנדדה שנתו (שם ו א), **'עַל כָּכָה'**, **דִּימְּנְתֵּיהּ אֶסְתֵּר לְהָמָן**
**בַּהֲדֵיהּ** – עם אחשורוש לסעודה, וחשב אחשורוש שמא הזמינתו
משום שהיא והמן חושבים להרגו, ואין מטיבים עמו ומודיעים לו
זאת משום שלא נתן שכר לאדם שהיטיב עמו (לעיל טז:), **'וּמָה הִגִּיעַ**
**אֲלֵיהֶם'** במעשה זה, **דְּאִתְרַחִישׁ נִיסָּא** שנמצא כתוב בספר הזכרונות
שמרדכי הצילו.
פסק ההלכה בזה: **אָמַר רַבִּי חֶלְבּוֹ אָמַר רַב חָמָא בַּר גּוּרְיָא אָמַר רַב**,
**הֲלָכָה כְּדִבְרֵי הָאוֹמֵר** שצריך לקרוא את **כּוּלָּהּ. וַאֲפִילּוּ לְמַאן דְּאָמַר**
שדי לקרוא **מֵ'אִישׁ יְהוּדִי'**, המגילה **צְרִיכָה שֶׁתְּהֵא כְּתוּבָה כּוּלָּהּ**
מתחילתה.
מאמר נוסף של אמוראים אלו לענין תפירת המגילה: **וְאָמַר רַבִּי**
**חֶלְבּוֹ אָמַר רַב חָמָא בַּר גּוּרְיָא אָמַר רַב, מְגִילָּה נִקְרַאת 'סֵפֶר'**, שנאמר
(שם ט לב) **'וְנִכְתַּב בַּסֵּפֶר', וְנִקְרֵאת 'אִגֶּרֶת'**, שנאמר (שם ט כט) 'אִגֶּרֶת
**הַפּוּרִים'**. ומבאר את הדינים הנלמדים מזה: מכך שנִקְרֵאת **'סֵפֶר'**
**לְמַדְנוּ שֶׁאִם תְּפָרָהּ** לחבר יריעותיה **בְּחוּטֵי פִּשְׁתָּן פְּסוּלָה** אלא צריך
לתפרה בגידים כדין ספר תורה (מכות יא.), **וְמִכֹּךְ שנִקְרֵאת 'אִגֶּרֶת'**
**לְמַדְנוּ שֶׁאִם חִסֵּיל בָּהּ** רק **שְׁלֹשָׁה חוּטֵי גִידִין** ותפרה בהם **כְּשֵׁרָה**,
שאין דינה חמור כספר תורה ממש שצריך שכולו יתפר בגידים.

המשך בעמוד קיב

**וְאָמַר רַב נַחְמָן, וּבְלָבָד שֶׁיְּהוּ** התפירות בגידים מְשׁוּלָּשִׁין, כלומר שיהיה המרחק מראש הספר עד התפר הראשון כמו המרחק שבין התפר הראשון לתפר השני, וכן בין השני לשלישי ובין השלישי לסוף הספר.

דין נוסף היוצא מכך שמגילה נקראת 'אגרת': **שְׁמוּאֵל, הַקּוֹרֵא בִּמְגִילָּה חֲכָתוּבָה בֵּין** ספרי **הַכְּתוּבִים** בספר אחד כספר תורה, **לֹא יָצָא,** משום שנראה כקורא במקרא, וצריך שתהא 'אגרת' לעצמה, שבכך מתפרסם הנס יותר. **וְאָמַר רָבָא, לֹא אָמְרָן** שלא יצא **אֶלָּא** דְּקלף המגילה **לֹא מְחֻפָּרָא וּמְיֻתֶּרָא פּוּרְתָּא** – שאינה קצרה או ארוכה מעט משאר הקלף שבספר, **אֲבָל** אם **מְחֻפָּרָא וּמְיֻתֶּרָא פּוּרְתָּא,** ובכך ניכר שהיא אגרת לעצמה, **לֵית לָן בָּהּ,** וניתן לצאת בה.

מעשה בענין זה: **לֵוִי בַּר שְׁמוּאֵל הֲוָה קָא קָרֵי קַמֵּיהּ דְּרַב יְהוּדָה בִּמְגִילָּה**

חֲכָתוּבָה בֵּין חֲכָתוּבִים. אָמַר לֵיהּ רב יהודה ללוי בר שמואל, חֲרֵי אָמְרוּ, חֲקוֹרֵא בְּמְגִילָּה חֲכָתוּבָה בֵּין חֲכָתוּבִים לֹא יָצָא, ועליך לקרוא במגילה אחרת הכתובה בפני עצמה.

מאמר נוסף בענין זה: אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, חַקּוֹרֵא בְּמְגִילָּה חֲכָתוּבָה בֵּין חֲכָתוּבִים, לֹא יָצָא. ולאחר שאמר שמועה זו מָחוּ לֵיהּ אַמּוֹחָא – הכה על מוחה, כלומר, סתר את שמועתו במקצת ואמר, שדווקא בְּצִבּוּר שָׁנוּ שלא יצא, אך ביחיד יצא.

מאמרים נוספים של רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: וְאָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, דין שִׁיּוּר הַתָּפָר – שכשתופרים את היריעות של ספר התורה לחברם יחד, משיירים קצת מעל התפר העליון ותחת התחתון, דין זה הוא הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, ולא חידשו אותו חכמים. וּמָחוּ לֵיהּ אַמּוֹחָא – ולאחר מכן סתר מאמרו ואמר, שדין זה אינו הלכה למשה מסיני אלא חכמים אמרוהו, וְלֹא אָמְרוּ אֶלָּא כְּדֵי שֶׁלֹּא יִקְרַע הספר בשעת גלילתו כשמהדקו בחוזק, שכיון שישייר בתפר מעתה כשיהדקנו בחוזק יראה שהגליונות מתחילים להיפרד במקום שאינו תפור ולא יהדק יותר.

וְעוד אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, אִלְמָלֵי נִשְׁתַּיֵּיר בְּמַעֲרֶכֶת שֶׁעָמַד בָּהּ מֹשֶׁה וְאֵלִיָּהוּ כשעבר ה' לפניהם, פתח כְּמֹלֵא נָקֵב מַחַט סְדָרִית – מחט דקה לתפירת בגדים שנקרעו, לֹא הָיוּ יְכוֹלִין לַעֲמוֹד מִפְּנֵי הָאוֹרָה שבהתגלות השכינה, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לג ב) 'כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי', ולכן כיסה ה' לגמרי את פתח המערה.

וְעוד אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מַאי דִּכְתִיב בלוחות הברית (דברים ט י) 'וַעֲלֵיהֶם כְּכָל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' עִמָּכֶם בָּהָר', שהיה לו לכתוב 'ועליהם הדברים' ומהו שכתוב 'ככל', מְלַמֵּד שֶׁהָרָאהוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה אף דִּקְדּוּקֵי תּוֹרָה שלמדים מהם הלכות, כתיבות 'את' ו'גם' שהן ריבויים, וכן תיבות 'אך' ו'רק' שהן מיעוטים, וְדִקְדּוּקֵי סוֹפְרִים – מה שדייקו החכמים האחרונים מלשון משנת ראשונים וחידשו מהם דינים, וּמַה שֶּׁהַסּוֹפְרִים עֲתִידִין לְחַדֵּשׁ, וּמַאי נִיהוּ דבר זה, מִקְרָא מְגִילָּה.

## משנה

המשנה מבארת מי כשר ומי פסול לקרוא המגילה: הַכֹּל כְּשֵׁרִין לִקְרוֹת אֶת הַמְּגִילָּה, חוץ מֵחֵרֵשׁ המדבר ואינו שומע, שׁוֹטֶה שאין בו דעת, וְקָטָן אף שהגיע לגיל חינוך. רַבִּי יְהוּדָה מַכְשִׁיר בְּקָטָן שהגיע לחינוך.

## גמרא

שנינו במשנה שחרש אינו כשר לקרות את המגילה, משום שאינו יכול להשמיע לאזנו. הגמרא דנה כאיזה תנא הולכת משנה זו:

מבררת הגמרא: מַאן תָּנָא דין זה שֶׁחֵרֵשׁ דִּיעֲבַד נַמִּי לֹא – שאף בדיעבד אינו מוציא אחרים ידי חובתם. משיבה הגמרא: אָמַר רַב מַתְנָה, משנתנו כשיטת רַבִּי יוֹסֵי הִיא, דְּתָנַן במשנה (ברכות טו.), הַקּוֹרֵא אֶת שְׁמַע וְלֹא הִשְׁמִיעַ לְאָזְנוֹ, יָצָא. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, לֹא יָצָא. ומבואר שרבי יוסי סובר שכל שלא שמע את אמירתו לא יצא, והוא הדין לחרש של משנתנו לגבי קריאת המגילה.

הגמרא רוצה להעמיד את המשנה כרבי יהודה: וּמַמַּאי דמשנתנו כְּרַבִּי יוֹסֵי הִיא, וְכוותנתה שדִּיעֲבַד נַמִּי לֹא יצא, דִּלְמָא כרַבִּי יְהוּדָה הִיא הסובר שבדיעבד יצא אך לכתחילה אין לעשות כן, וְאַף למשנתנו לְכַתְּחִלָּה הוּא דִּלְכָא, הָא דִּיעֲבַד שַׁפִּיר דָּמֵי.

הגמרא דוחה אוקימתא זו: לֹא סָלְקָא דַּעְתָּךְ, דְּהרי קָתָנֵי במשנה חֵרֵשׁ דּוּמְיָא דְּשׁוֹטֶה וְקָטָן, שהרי נכללו יחד, מַה שׁוֹטֶה וְקָטָן דִּיעֲבַד נַמִּי לֹא, שהרי אינם בני דעת ופטורים מכל המצוות, אַף חֵרֵשׁ דִּיעֲבַד נַמִּי לֹא, ואם כן אין להעמיד את המשנה כרבי יהודה. הגמרא דוחה את הדחיה: וְדִלְמָא הָא כִּדְאִיתָא וְהָא כִּדְאִיתָא, כלומר שכל אחד נשנה כדינו, שחרש פסול לכתחילה וכשר בדיעבד כרבי יהודה, ואילו שוטה וקטן פסולים אף בדיעבד.

הגמרא דוחה באופן אחר שאי אפשר להעמיד את המשנה כרבי יהודה: מִדְּקָתָנֵי סֵיפָא רַבִּי יְהוּדָה מַכְשִׁיר בְּקָטָן, מִכְּלָל דְּרֵישָׁא שפוסלת בקטן לָאו רַבִּי יְהוּדָה הִיא אלא תנא אחר, שכן לא יתכן שרבי יהודה חולק על עצמו. (דוחה הגמרא: וְדִלְמָא כּוּלָּהּ רַבִּי יְהוּדָה הִיא, ולא בא לחלוק על עצמו אלא לבאר דבריו. מתרצת הגמרא: מַה דְּמֵי הרישא לסיפא, הלא הָרֵישָׁא לְפִסּוּלָה וְסֵיפָא לְכִשֵּׁירָה, ולכן לא יתכן שאינם חולקים). הגמרא דוחה את הדחייה: וְדִלְמָא כּוּלָּהּ רַבִּי יְהוּדָה הִיא, ואין להקשות שיש סתירה בין הרישא לסיפא משום שתֵּרֵי גַּוְונֵי קָתָנֵי לֵיהּ – שיש שני אופנים בקטן, וְהמשנה חֲפוּרֵי מִיחְפְּרָא, וְהָכִי קָתָנֵי, הַכֹּל כְּשֵׁרִין לִקְרוֹת אֶת הַמְּגִילָּה חוץ מֵחֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן, בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים שקטן אינו מוציא, בְּקָטָן שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לְחִינּוּךְ – שלא הגיע לגיל שחייבים לחנכו לקיום המצוות, כגון בן תשע או עשר שנים, אֲבָל בְּקָטָן שֶׁהִגִּיעַ לְחִינּוּךְ, אֲפִילּוּ לְכַתְּחִלָּה מוציא, מפני שֶׁרַבִּי יְהוּדָה מַכְשִׁיר בְּקָטָן כזה שהגיע לחינוך. ולפי זה נשאר שבאמת את כל המשנה שנה רבי יהודה, ופסול החרש שבמשנתנו הוא רק דין לכתחילה, אך בדיעבד השומע ממנו יצא.

הגמרא דוחה את האוקימתא הזו: בְּמַאי אוֹקֵימְתָּא למשנתנו, בְּרַבִּי יְהוּדָה, ולפי זה מה שאמר רבי יהודה בקריאת שמע שאם לא השמיע לאזנו יצא, הוא רק בְּדִיעֲבַד, אך לכתחילה צריך להשמיע לאזנו, אֶלָּא הָא דְּתָנֵי (רַבִּי) יְהוּדָה בְּרֵיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן פָּזִי בברייתא, חֵרֵשׁ הַמְדַבֵּר וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ, תּוֹרֵם תרומה מפירותיו לְכַתְּחִלָּה אף שהוא צריך לברך ואינו שומע את הברכה שמוציא מפיו, מַנִּי – מי התנא ששנה ברייתא זו המתירה זאת לכתחילה, אִי רַבִּי יְהוּדָה, הרי סבר שבדִּיעֲבַד אֵין אך לְכַתְּחִלָּה לֹא, וְאִי רַבִּי יוֹסֵי, הרי סבר שבדִּיעֲבַד נַמִּי לֹא. ומוכרח שברייתא זו נשנית כרבי יהודה, ואם כן רבי יהודה סבר שמותר אף לכתחילה, ומשנתנו שפסלה בחרש אין להעמידה כרבי יהודה.

הגמרא מנסה להקשות על הדחיה: וְאֶלָּא מַאי תסבור שברייתא זו נשנית כרַבִּי יְהוּדָה, וְרבי יהודה מתיר אֲפִילּוּ לְכַתְּחִלָּה, אם כן אֶלָּא הָא דְּתָנְיָא בברייתא אחרת, לֹא יִבְרֵךְ אָדָם בִּרְכַּת הַמָּזוֹן בְּלִבּוֹ, כלומר שאומר ואינו משמיע לאזנו, וְאִם בֵּירַךְ באופן זה יָצָא. מַנִּי, הרי אינו לֹא כרַבִּי יְהוּדָה וְלֹא כרַבִּי יוֹסֵי, שכן אִי כרַבִּי יְהוּדָה הרי רבי יהודה מתיר אֲפִילּוּ לְכַתְּחִלָּה, ואילו בברייתא אסרו לכתחילה, וְאִי כרַבִּי יוֹסֵי הרי לשיטתו אֲפִילּוּ דִּיעֲבַד נַמִּי לֹא יצא, ואילו בברייתא שניינו שיצא.